

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060308

DOM
2018-03-12
Stockholm

Mål nr
M 10505-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-10-23 i mål nr M 2846-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljö- och byggnämnden i Ljungby kommun
341 83 Ljungby

Motpart

,RS

SAKEN

Beslut om miljöstraffavgift för inrättande av avloppsanläggning utan tillstånd på fastigheten X i Ljungby kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen beslutet av Miljö- och byggnämnden i Ljungby kommun den 24 maj 2017 (dnr 2014/2455) att RS ska betala en om miljöstraffavgift om 5 000 kr.

Dok.Id 1391179

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och byggnämnden i Ljungby kommun (nämnden) har yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska upphävas och att nämndens beslut ska fastställas.

RS har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har anfört bl.a. följande: Den ändring av avloppsanläggningen som har skett är att betrakta som en åtgärd som kräver tillstånd. I Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanläggningar (HVMFS 2016:17) anges beträffande 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, FMH, att en ändring av platsen för en befintlig infiltration bör betraktas som en omlokalisering som kräver nytt tillstånd. I detta fall har ett utsläpp till en stenkista ändrats till en infiltration, placeringen av utsläppspunkten ändrats från östlig till sydlig riktning och anläggningen kompletterats med en fördelningsbrunn. Såväl plats som reningsteknik har således ändrats.

RS har vidhållit vad han tidigare anfört och tillagt bl.a. följande: Av den ansökan/anmälan som inkom till Hälsovårdsnämnden i Ljungby den 24 augusti 1973 framgår att avloppsanläggningen med tre kammare jämte infiltration fanns redan år 1973. När han kom hem efter en längre utlandsvistelse upptäckte han att ett avloppsrör i huset blivit igensatt. Han sänkte vattennivån med hjälp av en pump och tömde därefter röret på slam. Han har inte uppgett att en avloppsanläggning är färdigställd. Han har endast beställt en slamtömning. Vidare är infiltrationen inte underdimensionerad eftersom den är 36 m². Det gjordes inte någon undersökning av om fastigheten har tillstånd för avloppsanläggning innan miljö- och byggnämnden fattade beslut om sanktionsavgift. Det är skillnad mellan att inrätta en ny avlopps-anordning och att ändra en befintlig anordning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Det krävs tillstånd för att inrätta en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till (13 § första stycket FMH).

Det är förbjudet att utan anmälan till den kommunala nämnden ändra sådana avloppsanordningar som avses i 13 §, om åtgärden kan medföra väsentlig ändring av avloppsvattnets mängd eller sammansättning (14 § FMH).

För en överträdelse av 13 § FMH ska en miljöstraffavgift betalas med 5 000 kronor, om överträdelsen är att utan tillstånd inrätta en avloppsanordning trots att ett sådant tillstånd krävs (3 kap. 1 § 1 förordningen (2012:259) om miljöstraffavgifter). En miljöstraffavgift ska tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet men det är under vissa förutsättningar möjligt att underlåta att ta ut avgiften (30 kap. 2 § miljöbalken).

Frågan i målet är om de åtgärder som RS har vidtagit är av sådant slag att de är tillståndspliktiga enligt 13 § FMH. Mark- och miljööverdomstolen har i tidigare avgöranden funnit att ändringar av en befintlig avloppsanläggning är att jämställa med en ny anläggning när ändringarna avser de viktigaste funktionerna vid inrättandet av en avloppsanordning (se Mark- och miljööverdomstolens domar i mål nr M 5369-09, ändring av reningsmetod och utsläppspunkt, och M 4569-13, omlokalisering av infiltrationsbädd och ny infiltrationsteknik).

Av utredningen framgår att 1973 fick ägaren till fastigheten X tillstånd att anlägga separat avlopp med WC under förutsättning att avloppsreningen skedde via trekammarbrunn av godkänd typ och att avloppet mynnade ut i en infiltrationsanläggning, vars läge framgick av en inlämnad situationsplan. Den ursprungliga avloppsanläggningen har enligt ansökningshandlingarna avsett en infiltrationsbrunn i östlig riktning från huset. Den anläggning som anlades 2014 består i stället av en trekammarbrunn, fördelningsbrunn och en infiltrationsanläggning på 36 m² som enligt nämndens fotografier och ritning är belägen i sydlig riktning.

Placeringen av utsläppspunkten har därmed ändrats från att ligga i östlig riktning från huset till att ligga söder om huset.

Mot denna bakgrund finner Mark- och miljööverdomstolen att RS har ändrat sin befintliga avloppsanläggning både vad gäller reningsmetod och utsläppspunkt. Eftersom ändringarna avser de viktigaste funktionerna vid inrättandet av en avloppsanläggning är hans åtgärd att jämställa med inrättande av en ny anläggning. Då RS alltså utan tillstånd har inrättat en ny avloppsanordning för vilken tillstånd krävs finns förutsättningar för att ta ut miljöstraffavgift i enlighet med vad nämnden beslutat. Det är inte oskäligt att ta ut avgiften. Nämndens beslut ska därmed fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Per Sundberg och Roger Wikström, tekniska rådet Yvonne Eklund och hovrättsrådet Ulf Wickström, referent.

Föredragande har varit Liselotte Haraldsson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-10-23
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2846-17

PARTER

Klagande RS

Motpart

Ljungby kommun, Miljö- och byggnämnden
Olofsgatan 9
341 83 Ljungby

ÖVERKLAGAT BESLUT

Ljungby kommun, Miljö- och byggnämndens beslut 2017-05-24, i ärende nr 2014/2455, se bilaga 1

SAKEN

Miljösanktionsavgift för inrättande av avloppsanläggning utan tillstånd på fastigheten X, Ljungby kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Miljö- och byggnämnden i Ljungby kommuns beslut av den 24 maj 2017 (ärende nr 2014/2455) att ålägga RS (19650815-2839) en miljösanktionsavgift på 5 000 kr för att ha inrättat en avloppsanläggning utan tillstånd på fastigheten X i Ljungby kommun.

Dok.Id 410127

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Miljö- och byggnämnden i Ljungby kommun (nämnden) beslutade den 24 maj 2017 att påföra RS en miljöstraffavgift på 5 000 kronor för att ha inrättat en avloppsanläggning på fastigheten X utan tillstånd.

RS har nu överklagat nämndens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

RS yrkar, som det får förstås, att nämndens beslut av den 24 maj 2017 (dnr 2014/2455) att påföra honom en miljöstraffavgift om 5 000 kr ska upphävas. Han anför bland annat följande till stöd för sin talan.

Det finns redan en avloppsanläggning plus två brunnar på rubricerad fastighet sedan 1970, vilket Ljungbys miljö- och byggförvaltning verkar sakna uppgifter på. Tillstånd för avloppsanläggning finns, men han kan inte bära ansvar för att det inte finns noterat hos nämnden. Motiveringen i nämndens påförandebeslut enligt 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd faller, då han inte har inrättat en avloppsanläggning. Han har heller inget med fastigheten Z att göra, som nämns i beslutstexten. Det finns redan en avlopps-anordning på fastigheten. Frågan gäller istället infiltrationen som är ändrad.

Enligt 14 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är det förbjudet att utan anmälan till den kommunala nämnden ändra sådana avlopps-anordningar som avses i 13 § nämnda förordning, om åtgärden kan medföra väsentlig ändring av avloppsvattnets mängd eller sammansättning. Han anser att han varken har haft uppsåt eller varit oaktsam vid ändringen av infiltrationen. Djupet på infiltrationen är väl känt med enkel mätning. Materialet under makadamen är väl känt. Han anser att hans ändring varken påverkar avloppsvattnets mängd eller sammansättning.

Han har inte gjort något ingrepp i någon fornlämning. Han har varit aktsam och anser att om området för boplats utvidgas utan hans kännedom, så ska sådan

information delges markägare i området. Han har själv påvisat fornlämning för ansvarig myndighet, fast på annan plats. Vid en första kontakt med miljökontoret blev han tillsagd att hans åtgärd var olaglig, vilket han godtog. Vid mottagandet av delegationsbeslutet uppdagades att frågan prövats enligt fel bestämmelse i den i sammanhanget tillämpliga författningen. Han anser att frågan ska prövas i enlighet med 14 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Kompletterande upplysningar och förtydliganden gällande delegationsbeslut

Han anser att miljö- och byggnämnden har ett bristfälligt beslutsunderlag.

Delegationsbeslutet grundar sig på ett register gällande avloppsanläggning för X, som istället innehåller information om A, vars hus tidigare tillhörde X. Där finns det en tvåkammарbrunn som anlades 1959, då detta hus byggdes.

Fastighetsägaren har fått förfrågan från miljö- och byggnämnden om statusen på avloppsanläggningen och då uppgivit detta. Denna fastighet utgjorde en del av X fram till den 5 juli 1991. X hade således två boningshus med separata avloppsanläggningar fram till detta datum. Nämnden har förväxlat de båda fastigheterna i detta ärende.

Stöd erhöles från dåvarande Hamneda Kommun år 1970 till att inrätta en avloppsanordning samt att färdigställa toalett, då det tidigare endast funnits utedass vid boningshuset på nuvarande X. Alltså finns det tillstånd sedan 1970. Han anser att uppgifter på detta ska gå att finna i Ljungby kommuns arkiv. Det är nämndens skyldighet att hämta information därifrån, då det är nämnden som riktat anklagelser om oegentligheter mot honom. Där finns också uppgifter på miljökontroller gjorda av miljö- och byggkontoret, på fastigheten och lantbruket, då även avloppsanordningen kontrollerades, när han har ägt fastigheten. Slutligen är det fortfarande fel fastighetsbeteckning under motivering av beslut. Det gäller fastigheten X, inte Y.

Miljö- och byggnämnden i Ljungby kommun vidhåller, som det får förstås, sitt beslut, och har inte funnit skäl att ompröva detsamma. Nämnden har därutöver inget ytterligare att tillföra.

DOMSKÄL

Bevisbördan åvilar den tillsynsmyndighet som fattar beslut om att miljöstraffavgift ska påföras en enskild. Systemet med miljöstraffavgifter ligger nära straffrätten och det måste därför ställas höga krav på såväl utredningen som utformningen av ett beslut om miljöstraffavgift (jfr MÖD 2004:61 respektive Mark- och miljööverdomstolens dom av den 11 februari 2016 i mål M 9309-15).

Miljö- och byggnämnden i Ljungby kommun har i det överklagade beslutet påfört RS en miljöstraffavgift om 5 000 kr för att utan erforderligt tillstånd ha inrättat en avloppsanläggning på fastigheten X. Såsom rättslig grund för avgiftspåförandet har nämnden angivit 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, där det bland annat stadgas att det krävs tillstånd för att inrätta en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till. RS har å sin sida emellertid gjort gällande att nämnden grundat sitt beslut på ett bristfälligt beslutsunderlag, då han inte installerat en tillståndspliktig avloppsanläggning, utan endast vidtagit en icke anmälningspliktig ändring av markinfiltrationen på en befintlig avloppsanläggning på den i målet aktuella fastigheten. Han anser därför att ändringen snarare ska prövas i enlighet med 14 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Vid en sådan prövning gör han gällande att det framgår att hans ändring varken påverkar avloppsvattnets mängd eller sammansättning, då djupet på infiltrationen och materialet under makadamen är väl känt.

Nämnden har beretts tillfälle att yttra sig över RSs uppgifter, och i samband därmed anfört att nämnden inte har något ytterligare att anföra.

Mark- och miljödomstolen finner inte att nämnden, med hänsyn till beslutets utformning och mot bakgrund av vad RS har anfört, har presenterat sådan utredning som visar att en tillståndspliktig avloppsanläggning på fastigheten X har inrättats. Skäl för att i anledning därav påföra RS en miljöstraffavgift om 5 000 kr för ett olovligt inrättande av en avlopps-anläggning kan därmed ej anses föreligga. Mot bakgrund härav, ska Miljö- och

byggnämnden i Ljungby kommuns beslut att påföra RS en miljösanctionsavgift på 5 000 kronor upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 13 november 2017.

Cecilia Giese Hagberg

Catharina Hederström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Cecilia Giese Hagberg, ordförande, och tekniska rådet Catharina Hederström. Föredragande har varit beredningsjuristen Marcus Norlin.